

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2170

av Carl Schlyter m.fl. (MP)

Miljöhänsyn vid beslut om receptfria läkemedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta miljöhänsyn vid beslut om receptfrihet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bakgrund

Sverige är föregångare när det gäller att kräva in de uppgifter företagen har kring miljöeffekter av läkemedel, men det får inte tillräcklig effekt i hela läkemedelskedjan. I många år har Europeiska Läkemedelsmyndigheten sagt sig vilja komma vidare med större miljöhänsyn, men mycket lite har realiserats.

Idag fylls TV, tidningar mm med reklam för receptfria läkemedel, men aldrig med information kring miljöeffekter. I arbetet med nya regler för prioriterade ämnen i vatten, vilket är EU:s arbete med att uppnå god ekologisk status för våra vattenområden, så fanns tre läkemedel med bland de ämnen som man på vetenskaplig grund krävde åtgärder mot. Det mest kända av dessa är diklofenak som är skadligt för vattenlevande organismer. Ett enda plåster på 140 mg innehåller teoretiskt den mängd diklofenak som innebär att 14 000 000 liter havsvatten inte når god ekologisk status. Eller 1,4 miljoner liter insjövatten, detta är räkneexempel för att visa, gränsvärdena är egentligen satta som årsmedelvärden. Tyvärr lyckades lobbyism flytta ämnet från listan och det finns numera med på en särskild bevakningslista som man till slut hoppas ska leda till någon åtgärd. Många platser visar överskridna gränsvärden, i avloppsvatten har halter på 390 ggr gränsvärdet uppmätts.

Även andra vanliga receptfria läkemedel är skadliga för vattenlevande organismer som t ex ibuprofen. Det pågår redan frivilligt arbete i flera landsting för att minska

påverkan på miljön av läkemedel, t ex Kloka Listan i SLL. Men för receptfria läkemedel kommer dessa insatser inte ha någon framgång, det är också osannolikt att personal som säljer läkemedel i livsmedelsbutiker kommer att kunna (eller ens få) ge information om läkemedels egenskaper.

Förslag

Vid beslut om ett läkemedel ska vara receptfritt så borde beslutet alltid väga in risken för att miljön skadas vid beslut om hur lättillgängligt det skall vara. För läkemedel som räddar liv och är absolut nödvändiga accepteras ibland fler biverkningar än för läkemedel som behandlar mer banala symptom. Samma logik skulle kunna gälla för receptfrihet, är riskerna för miljön stora, men nyttan av läkemedlet är stor för vissa patienter kan det accepteras men det receptbeläggs så att en läkare kan avgöra när det är nödvändigt och när det kan finnas andra lämpliga alternativ.

Konsumenter kan inte rimligtvis göra lämpliga avvägningar mellan terapeutisk effekt och miljöskada med det bristande underlag som finns tillgängligt för dem. Då är det bättre att läkemedelsverket som har möjlighet att begära in mer information gör sådana avvägningar tillsammans med behandlande läkare som kan göra välinformerade val mellan olika behandlingsalternativ.

Vi anser därför att regeringen bör ta initiativ så att miljöeffekter läggs in i bedömningen av vad som ska vara receptfritt eller inte.

Carl Schlyter (MP)

Stefan Nilsson (MP)

Emma Nohrén (MP)